

Izšla vsak dan, nudi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Štefan Godina. — Lastnik konsorcijske lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina: na mesec L 3.—, pol leta L 18.—, v celotno leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot.; oglasi denarnih zavodov po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. besede, najmanj pa L 1.—. Oglasi sprejema inšerati oddelci Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelci se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Jadransko vprašanje pred rešitvijo?

Usestranski pritisk zaveznikov na Jugoslovence, da bi popustili.

Pariz, 16. januarja.

Po zadnjih predlogih velike trojice se uporabljajo vsa sredstva, da se prisilijo Jugoslovenci, da sprejmejo vse, kar se od njih zahteva. Med drugim se je raznesla vest, da bi Srbi vse sprejeli, ali da so Hrvatje in Slovenci nepomirljivi. Ako se spominjamo, da je pred kratkim laški častnik Morgari bil v Beogradu in da je bil tam v ljudno sprejet, potem ni težko uganiti, odkod izvira ta vest. Ker ga v Beogradu niso postavili pred vrata, temveč so v ljudno razpravljali z njim, razglasa on, da so vsi Srbi pripravljeni žrtvovati Reko in Liburnijo! Seveda ni na ta niti ene trojice resnice; vključno temu jo širijo danes celo angleški listi, a na zadnji seji trojice je Clemenceau začel z besedami: »Ugotavljam, da obstojita v vaši državi dve struji, srbska za popuščanje, a hrvaška nesprejemljiva. Trumbić mu je takoj odgovoril, da je odgovor na prvi predlog izraz enodušnega mišljenja cele delegacije in ravno isto jutro došlih vladnih navodil. To priobčeno je Clemenceau vidno iznenadilo. A se bolj sta se čudila Clemenceau in Lloyd George, ko je vstal Pašić in izjavil, da med nami ni razlik. Eden smo narci in imamo enake interese.

Da nas poizkušajo Lahi razdvojiti, se ni čuditi; da pa tudi Francozi in Angleži operirajo s tem machievolističnim sredstvom, to je že manj razumljivo. Ali ne vedo, da bi spor med nami o tem vprašanju, mogel imeti najusodnejše posledice? Vključno vsem žalečnim pojavom v naši upravi, ki pa niso izključna posebnost naše države (naj se le pomisli, kakšne nevarne stvari so se vršile na Francoskem, Angleškem, celo v Ameriki in sedaj zopet v Italiji), je vendar naša država še najbolje vojaško organizirana in najboljši je v srednji Evropi proti pangermanski in boljševiški nevarnosti. Sicer pa ostanjejo tudi ti poizkusi popolnoma brezuspešni; eno leto je naš narod ostal hladen napram vsem, še mnogo hujšim spletkam izvestnih naših prijateljev. Vsaki drugi državi bi bilo v enakem položaju priložnost gotovo do katastrofalnih homotij. Naj se le pomisli: na vse strani odprte ali še ne določene meje. Sedem sedmih od teh šest sovražnih razpoloženih; težave zedinjenja šest od sedaj ločenih upravnih skupin; nezastirane spletke v zunanjem svetu in v notranjosti od izvestne velike sile, pomankanje prometnih sredstev in blokada obali; boljševiška agitacija iz Madžarske ter krvavi neprestani napadi bolgarskih komitajev in arnavtskih divjakov, D'Annunzi jeve provokacije in napovedi rovarjenja Nikitjanec. Da se je to vse premagalo, je najboljši dokaz neizmerno moči ideje našega edinstva in odporne sile našega naroda. Tudi sedanj, upamo, zadnji poizkus se izjalovi ob trdni in složni volji vsega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev.

S kakimi argumenti se poizkuša pritiskati na jugoslovensko delegacijo, naj pokaže tudi dejstvo, da je Clemenceau silil na sprejem predzadnjega predloga z besedami: »Pomislite, da se je Lloyd George potrudil (derangé) priti v Pariz, da reši to vprašanje. Jugoslavija naj torej žrtvuje še edino luko in stotisoče svojih najboljših sinov, ker pogreša g. Lloyd George za nekaj dni navadno svojo komedito!

Adriaticus.

Upit na vlado SHS u Jadranskom pitanju.

Pariz, 16. januarja.

Od večje broja članova Narodnog predstavništva upravljen bi na ministra predsednika g. Davidovića sledeći upit:

Gospodine ministre predsedniče! Iz izjava g. Lloyd Georgea, Clemenceaua in Nittija, učinjenih v poslednje vreme u pogledu rešenja jadranskoga pitanja proizlazi, da će se pokušati rešenje ovoga pitanja putem direktnih pregovora između Jugoslovena i Talijana. Osobito gospodin Clemenceau je kazao na sednici francuskoga parlamenta od 23. decembra: »Kad bi imalo neprijateljsko stanje da potraje između Italije i Jugoslavije, kad bi imalo baklja nesloge ga se jednog dana upali, nitko ne može da znađe, ikamo bi to dovelo Evropu. Mi moramo dakle objasniti Italiji, da se njezina politika mora temeljiti na pouzdanom sporazumu sa Srbima... Gospodin Nitti izjavio je u poslednje doba jednomu Francuzu, čija je zadaća bila, da nam ovo opetuje, da se je odlučno rešio, da poduzme sve i da se sporazumi sa Srbima.«

A gospodin Nitti naglasio je na sednici talijanskoga parlamenta, da »je u pogledu jadranskoga pitanja vlada rešila, da dokaže Jugoslovenima, ako Italija želi da stupi u otkrile i prijateljske odnose s njima, i to u interesu mira, koji dobiva veću stalnost u iskrenosti čustava, nego li u pogodba. Jugoslovenci moraju se ubediti, da je njima u korist, ako podržavaju iskrene veze prijateljstva sa Italijom... Ako je istočna strana Jadrana naše pitanje, nije to pitanje samo naše.«

Nastaje dakle pitanje, ikakvo će stanovište zauzeti naša vlada prema eventualnom pozivu od strane veleisla, da direktno pregovara sa Italijom i koje će biti njezino stanovište u samoj stvari.

Što se poslednjeg tiče, ne može biti nikakve dvojbe o instrukcijama, koje vlada treba da da delegaciji u Parizu. Stanovište vlade najne može i ne sme da bude drugačije, nego li je stanovište izraženo jednodušnom voljom čitavog Narodnog Predstavništva i celog našega naroda uopšte.

Na temelju ovih principa 29. oktobra 1918. smo se u Zagrebu oslobodili od Austrije, a 1. decembra u Beogradu ujedinili. Ovo su principi Wilsonovi, a prihvaćeni su od svih država. Italija, zastupana po najodličnijim parlamentarcima — senatorima i zastupnicima —, prihvatila ih je u aprilu 1918 u t. z. »Rimskom paktu«, sklopljenom sa Jugoslovenskim Odborom, u paktu, koji su odobrili i ondašnji talijanski ministar predsednik Orlando i generalisimus Diaz i sam talijanski kralj. Ovaj pakt primljen je na znanje od Saedinjenih severnih američkih država, od Engleske in od Versailleskog ratnog Saveta. U pouzdanju, da će biti granica naše države uređena na temelju ovih principa, natodno je Veće krajem oktobra 1918 naredilo

»Gospodje poslanici madžarske vlade. Generalni tajnik mirovne konferencije vam sedaj izroči besedilo zavezniških mirovnih pogojev; za predložitev svojih pripomb imate 15 dni časa. Prečeti smo Apponyijevo noto, katere izražaja željo, naj bi se zložil pri konferenci položaj madžarske vlade v sedanjih razmerah. Konferenca je enoglasno sklenila, da vas zaslisi, pod pogojem, da ne bo sledila vaša razložitev nikakega zahteva. Ako želite, vas zaslisi konferenca jutri ob 14.30.

Generalni tajnik je nato izročil predsedniku madžarskega odposlanstva zavoj, v katerem so bili mirovni pogoji. Apponyi je izjavil, da se omejuje nato, da sprejme na znanje pogoje.

Ceremonija je trajala 5 minut. Nato so trije ministrski predstavniki nadaljevali svojo prekinjeno sejo.

PARIZ, 14. (S.) Zakasnelo. Madžarsko odposlanstvo skuša odgoditi izročitev mirovne pogodbe z izgovorom, da nima odvolj časa, da bi moglo od danes do jutri proučiti poverilnice zavezniških in pridruženih pooblaščenec. Odposlanstvo vprašuje tudi, pod kakšnimi pogoji bi se Zedinjene države udeležile sestave mirovne pogodbe. Generalni tajnik mirovne konferencije je odgovoril, da madžarsko odposlanstvo ne postopa pravilno, ker se ne zadovoljuje s poverilnicami, katere so že prej priznali zavezniki in Avstrija za veljavno. Tajnik je dostavil, da bo poslanik Zedinjenih držav prisoten pri izročitvi mirovnih pogojev, katere ostane določena za danes.

Vzpostavitev trgovinskih odnosov z Rusijo. PARIZ, 17. (S.) Za izboljšanje notranjega položaja v Rusiji je dovolil vrhovni svet izmenjavo blaga med Rusijo ter zavezniškimi in nevtralnimi deželami na podlagi vzajemnosti; sklenil je olajšati uvažanje zdravil, poljedelskih strojev in onih predmetov, ki primanjkujejo v Rusiji, ter izmenjavati poljske pridelke iz donske pokrajine, katerih ima Rusija v izobilici. Te določbe ne vsebujejo nikake izpremembe v politiki zaveznikov napram sovjetski vladi.

Iz Francije. Pavel Deschanel predsednik francoske republike.

PARIZ, 17. Danes se je sestala narodna skupščina v versailleskem dvorcu v svrhu izvolitve novega predsednika republike. Za predsednika je bil izvoljen republikanec Pavel Deschanel s 734 glasovi proti 868. V resnici je glasovalo 888 volilcev, toda 20 glasovnic je bilo oddanih praznih. Druge glasove so dobili Jonnart, bivši alžirski gubernator, Clemenceau, Bourgeois in maršal Foch. Clemenceau je dobil 56 glasov, čeravno je odločno odklonil svojo kandidaturu. Novi predsednik prevzame svoje mesto tekotom enega meseca.

Deschanel se je rodil pred 63 leti v Bruxellesu. Znan je kot govornik in pisatelj. V mladostnih letih se je bavil strastno s politiko, zaradi katere je imel tudi dvoboj s Clemenceaum. Bil je že v drugič predsednik zbornice. Vsed svojega slovesa kot govornik in pisatelj je postal član akademije. Njegov značaj je mnogo različnejši od Clemenceaujevega — v zunanji obliki čeravno sta si v bistvu morda zelo podobna: Clemenceau je diktator, ki ne prikriva nikdar te svoje lastnosti, dočim je glavna lastnost Deschanelovega značaja, da padeva svojo misel v lepo, diskretno obliko, ki ne more nikogar užaliti, pri čemer pa se vendar ne odreka svojega stališča.

Clemenceau je odločil povleči se iz političnega življenja; odklonil je svojo kandidaturu z besedami: »Tem hujše za mojo državo, tem boljše za mojo družino!« Petit Parisien piše, da namerava odpotovati tekotom prihodnjega tedna v Vandro, kjer bo začel pisati svoje vojne spomine. On se popolnoma odreka političnega življenja; ne povrne se več v parlament in zapušča mučno življenje polemiziranja. Nekemu svojemu intimnemu prijatelju je baje izjavil takole: »Ne bom več sodeloval pri tistih; opisati hočem eno knjigo.«

Jutri predloži celotni Clemenceaujev kabinet demisijsko, a nato ukrene Poincaré potrebne ukrepe za ustanovitev novega kabineta. Smatra se, da se sestava novega kabineta poveri Millerandu. Za predsednika zbornice prihajata v prvi vrsti v poštev Barthoin in Peret.

Na pragu novih dogodkov na vzhodu.

LONDON, 16. Nenadni poziv angleškega vojnega ministra in ministra mornarice v Pariz se smatra — z ozirom na boljševiško prodiranje proti vzhodu in jugovzhodu — za znak pripravljanja resnih ukrepov s strani angleške vlade. To mnenje potrjuje tudi »Daily Chronicle«, ki sicer izključuje nevarnost novih vojen, a zatrjujejo istočasno, da je to povabilo v zvezi s položajem na Ruskem. Nameravajo se baje ukreniti ukrepi za zaščito Perzije in novih držav ob Kaspijskem morju.

Pariz, dne 1. sečnja 1920.

Za vzpostavitev nemško-jugoslovenskih odnosov.

CURIH, 17. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev ni še odobrila versailleske pogodbe, vsled tega se ne more smatrati med njo in Nemčijo vojno stanje za dokončano 10. februarja, kakor med Nemčijo in zavezniškimi državami, ki so odobrile versaillesko pogodbo. »Frankfurter Zeitung« ugotavlja da ni pričakovati odobritve pred 1. majnika, ko bodo dokončane volitve in naglasja, da je čim prejinja

vzpostavitev nemško-jugoslovenskih odnosov vendar gospodarska nužnost. »Frankfurter Zeitung« predlaga, naj bi se belgrajska in berlinska vlada izjavili uradno pripravljeni za vzpostavitev odnosov. Nemška vlada bi morala v tem slučaju poslati v Beograd svoje zastopstvo, kakor je to storila avstrijska vlada.

Mirovna konferenca.

Ceremonija izročitve zavezniških mirovnih pogojev madžarskemu odposlanstvu.

PARIZ, 15. Zakasnelo. Podrobnosti o izročitvi mirovnih pogojev madžarskemu odposlanstvu: Ceremonija se je vršila ob 16 popoldne v ministrstvu za zunanje zadeve. Madžarski pooblaščenec so se sprijeli z avtomobilom v spremstvu polkovnika Penryja in drugih zavezniških častnikov. Madžarske pooblaščenec so spremlili v Pichonov kabinet, kjer so že bili zbrani Clemenceau, Lloyd George in Nitti; prisotna sta bila tudi poslanika Vallace za Zedinjene države in Matsui za Japonsko. Apponyi se je globoko priklonil in sedel na odkazano njo mesto Clemenceau je vstal ter rekel:

»Gospodje poslanici madžarske vlade. Generalni tajnik mirovne konferencije vam sedaj izroči besedilo zavezniških mirovnih pogojev; za predložitev svojih pripomb imate 15 dni časa. Prečeti smo Apponyijevo noto, katere izražaja željo, naj bi se zložil pri konferenci položaj madžarske vlade v sedanjih razmerah. Konferenca je enoglasno sklenila, da vas zaslisi, pod pogojem, da ne bo sledila vaša razložitev nikakega zahteva. Ako želite, vas zaslisi konferenca jutri ob 14.30.

Generalni tajnik je nato izročil predsedniku madžarskega odposlanstva zavoj, v katerem so bili mirovni pogoji. Apponyi je izjavil, da se omejuje nato, da sprejme na znanje pogoje.

Ceremonija je trajala 5 minut. Nato so trije ministrski predstavniki nadaljevali svojo prekinjeno sejo.

PARIZ, 14. (S.) Zakasnelo. Madžarsko odposlanstvo skuša odgoditi izročitev mirovne pogodbe z izgovorom, da nima odvolj časa, da bi moglo od danes do jutri proučiti poverilnice zavezniških in pridruženih pooblaščenec. Odposlanstvo vprašuje tudi, pod kakšnimi pogoji bi se Zedinjene države udeležile sestave mirovne pogodbe. Generalni tajnik mirovne konferencije je odgovoril, da madžarsko odposlanstvo ne postopa pravilno, ker se ne zadovoljuje s poverilnicami, katere so že prej priznali zavezniki in Avstrija za veljavno. Tajnik je dostavil, da bo poslanik Zedinjenih držav prisoten pri izročitvi mirovnih pogojev, katere ostane določena za danes.

Vzpostavitev trgovinskih odnosov z Rusijo. PARIZ, 17. (S.) Za izboljšanje notranjega položaja v Rusiji je dovolil vrhovni svet izmenjavo blaga med Rusijo ter zavezniškimi in nevtralnimi deželami na podlagi vzajemnosti; sklenil je olajšati uvažanje zdravil, poljedelskih strojev in onih predmetov, ki primanjkujejo v Rusiji, ter izmenjavati poljske pridelke iz donske pokrajine, katerih ima Rusija v izobilici. Te določbe ne vsebujejo nikake izpremembe v politiki zaveznikov napram sovjetski vladi.

Iz Francije. Pavel Deschanel predsednik francoske republike.

PARIZ, 17. Danes se je sestala narodna skupščina v versailleskem dvorcu v svrhu izvolitve novega predsednika republike. Za predsednika je bil izvoljen republikanec Pavel Deschanel s 734 glasovi proti 868. V resnici je glasovalo 888 volilcev, toda 20 glasovnic je bilo oddanih praznih. Druge glasove so dobili Jonnart, bivši alžirski gubernator, Clemenceau, Bourgeois in maršal Foch. Clemenceau je dobil 56 glasov, čeravno je odločno odklonil svojo kandidaturu. Novi predsednik prevzame svoje mesto tekotom enega meseca.

Deschanel se je rodil pred 63 leti v Bruxellesu. Znan je kot govornik in pisatelj. V mladostnih letih se je bavil strastno s politiko, zaradi katere je imel tudi dvoboj s Clemenceaum. Bil je že v drugič predsednik zbornice. Vsed svojega slovesa kot govornik in pisatelj je postal član akademije. Njegov značaj je mnogo različnejši od Clemenceaujevega — v zunanji obliki čeravno sta si v bistvu morda zelo podobna: Clemenceau je diktator, ki ne prikriva nikdar te svoje lastnosti, dočim je glavna lastnost Deschanelovega značaja, da padeva svojo misel v lepo, diskretno obliko, ki ne more nikogar užaliti, pri čemer pa se vendar ne odreka svojega stališča.

Clemenceau je odločil povleči se iz političnega življenja; odklonil je svojo kandidaturu z besedami: »Tem hujše za mojo državo, tem boljše za mojo družino!« Petit Parisien piše, da namerava odpotovati tekotom prihodnjega tedna v Vandro, kjer bo začel pisati svoje vojne spomine. On se popolnoma odreka političnega življenja; ne povrne se več v parlament in zapušča mučno življenje polemiziranja. Nekemu svojemu intimnemu prijatelju je baje izjavil takole: »Ne bom več sodeloval pri tistih; opisati hočem eno knjigo.«

Jutri predloži celotni Clemenceaujev kabinet demisijsko, a nato ukrene Poincaré potrebne ukrepe za ustanovitev novega kabineta. Smatra se, da se sestava novega kabineta poveri Millerandu. Za predsednika zbornice prihajata v prvi vrsti v poštev Barthoin in Peret.

Na pragu novih dogodkov na vzhodu.

LONDON, 16. Nenadni poziv angleškega vojnega ministra in ministra mornarice v Pariz se smatra — z ozirom na boljševiško prodiranje proti vzhodu in jugovzhodu — za znak pripravljanja resnih ukrepov s strani angleške vlade. To mnenje potrjuje tudi »Daily Chronicle«, ki sicer izključuje nevarnost novih vojen, a zatrjujejo istočasno, da je to povabilo v zvezi s položajem na Ruskem. Nameravajo se baje ukreniti ukrepi za zaščito Perzije in novih držav ob Kaspijskem morju.

Isti list poroča iz New Yorka, da bi vojni minister Backer, general Bliss in član ameriške delegacije v Parizu hoteli prodreti v zbornico s predlogom, da se dovoli Poljski posojilo 30 milijonov šterlingov v vojaške svrhe, ker obstoja nevarnost, da se dobro opremljena dvamilijonska boljševiška vojska vrže z vso silo na 700.000 poljske vojske in jo uniči. Admiral Koonitz smatra, da je Ameriki potrebno v sedanjih okoliščinah vsaj 138 vojnih ladij.

Japonska ne kaže posebnega razpoloženja, da bi začela vojno proti boljševikom na svojo roko. Troški za vojsko znašajo že sedaj 20 milijonov šterlingov na leto in se zvišajo v slučaju vojne proti boljševikom na 100 milijonov. Washingtonski diplomatski krogi smatrajo, da povzroči umik ameriških čet iz Sibirije padec japonskega kabineta in umik japonskih čet.

Položaj v južni Rusiji.

LONDON, 16. Angleška vojaška misija v Jekaterinoslavu pošilja naslednje poročilo o položaju v južni Rusiji dne 15. januarja: Kavka-

ška vojska se nahaja za reko Akseto 70 milj severozapadno od Caricina. Odbila je pet srditih direktnih napadov in poizkus obkolitve z leve strani. Donska vojska drži črto, ki začena pri Donovem ustju do izliva v Akset. Rdeče čete so poizkušale izsiliti prehod na petih točkah, kar jim pa ni uspelo. Boljševiški pohod na Odeso je bil ustavljen. Vesti o odstavitvi Denjkina so neutemeljene.

Angleški železničarji ne bodo stavkali.

PARIZ, 15. Zakasnelo. Prihaja vest, da so angleški železničarji odklonili vse sklepe za stavko ter sprejeli vse vladne predloge; Lloyd George je izrazil svoje zadoščenje za vedenje železničarjev.

Morilec Kurta Eisnerja obsojen na smrt in pomiloščen.

CURIH, 17. Pred monakoskim porotnim sodiščem je bil danes obsojen na smrt grof Arko von Walley, morilec Kurta Eisnerja. Pozneje se je izpremenila smrtna obsodba v do smrtne ječo v trdnjavi.

Za naše narodno šolstvo.

Izredni občni zbor političnega društva „Edinosti“.

Trst, 18. januarja.

V nedeljo, 18. t. m. se je vršil v gledališki dvorani Narodnega doma v Trstu izredni občni zbor političnega društva »Edinosti«, sklican, da razpravlja o velevažnem vprašanju, ki sedaj v največji meri zanima ves naš narod v zasedenem ozemlju, o našem šolskem vprašanju. Poleg tega je bila na dnevnem redu še nadaljna točka, izprememba društvenih pravil, in sicer določbe o društveni članarini.

Ob prav lepi udeležbi članstva, ki je priložilo od vseh strani zasedenega ozemlja — častno je bila zastopana Goriska, ravno tako tudi in celo po izredno velikem številu udeležencev naša karšana Istra, samo po sebi umljivo najštevilnejše naša tržaška okolica in mesto samo, a tudi Notranjska je, prvič, poslala svoje zastopnike — je otvoril občni zbor društveni predsednik

dr. Josip Wilfan,

ki je poudarjal v svojem nagovoru, da je društveni odbor smatral sklicanje izrednega občnega zbora za potrebno iz dveh razlogov, ki sta razvidna že iz dnevnega reda. Po mnenju odbora in tudi po željah, izraženih z raznih drugih strani, je potrebno, da se izpremeni določba pravil glede članarine, namreč tako, da se namesto dosedanjih treh različnih razredov članarine uvede samo eden, enak za vse članstvo. Razlika v razredih sicer ne pomenja, da bi se s plačevanjem večje članarine stopnjevale pravice pravice, ker so glede pravic vsi člani enaki, temveč so pravila s to določbo le dajale možnost, da člani po svojih gospodarskih razmerah plačajo več ali manj v društvene namene, kakor jim je pač mogoče. Ker pa bi ta razlika lahko vzbujala dvome o enakosti članskih pravic in ker je tudi pobiranje članarine tako težavno, je sklenil odbor predlagati občenemu zboru tozadevno izpremembo.

dr. Josip Wilfan,

ki je poudarjal v svojem nagovoru, da je društveni odbor smatral sklicanje izrednega občnega zbora za potrebno iz dveh razlogov, ki sta razvidna že iz dnevnega reda. Po mnenju odbora in tudi po željah, izraženih z raznih drugih strani, je potrebno, da se izpremeni določba pravil glede članarine, namreč tako, da se namesto dosedanjih treh različnih razredov članarine uvede samo eden, enak za vse članstvo. Razlika v razredih sicer ne pomenja, da bi se s plačevanjem večje članarine stopnjevale pravice pravice, ker so glede pravic vsi člani enaki, temveč so pravila s to določbo le dajale možnost, da člani po svojih gospodarskih razmerah plačajo več ali manj v društvene namene, kakor jim je pač mogoče. Ker pa bi ta razlika lahko vzbujala dvome o enakosti članskih pravic in ker je tudi pobiranje članarine tako težavno, je sklenil odbor predlagati občenemu zboru tozadevno izpremembo.

Po teh izjavanjih je predsednik, pred prehodom k dnevnemu redu, sporočil občenemu zboru, da je pred kratkim umrl v Gorici društveni odbornik

† dr. Ivo Novak.

Ko je šlo za to, da se po vsem Primorskem zbere moči za novo delo, je bil pokojnik prvi, ki se je odzval pozivu, in je tudi na tem polju deloval s tisto vnemo in tisto pozitivnostjo, ki ga je iz trdih razmer, v katerih je živel v svoji mladosti, dvignila do obče spoštovanega odvetnika. Srčno nam je žal, da smo ga izgubili prav sedaj, ko tako krvavo potrebujemo delovnih moči. Odbor je že v svoji seji storil svojo dolžnost, primerno pa je, da tudi s tega mesta izrečemo najiskrenejšo sožalje pokojnikovim sorodnikom. Dr. Ivo Novaku pa ohranimo tudi kot odborniku našega političnega društva blag spomin! — Zborovalci so vstali v znak počastitve pokojnikovega spomina.

Izprememba pravil glede članarine.

Predsednik je predlagal nato, da naj se druga točka dnevnega reda, »izprememba pravil« glede članarine razpravlja pred prvo točko. Odbor predlaga, da naj se v pravilih črta 2. odstavek § 6, ki določa članarino na 6 gold., 3 gold. in 1 gold. na leto, a namesto tega odstavka naj se vstavi besedilo: »...ter plačevati udmino, ki jo določi občni zbor in ki velja, dokler zopet sklepa občni zbor ne premeni.« Odbor predlaga letno udmino 4 lir, enako za

vse člane. Obenem pa dodaja tudi, da naj vsaki član, ki je plačal udmino, dobi legitimacijo Odbora pa je pooblaščen, da za legitimacijo pobira primeren prispevek.

Dr. Podgornik izražaja željo, da naj bi bila legitimacija spojena, v obliki kajžice, tudi društvena pravila.

Predsednik izjavlja, da bo odbor upošteval to željo in se doda legitimaciji vsaj izvleček pravil, ako ne celotna pravila, in daje odborov predlog na glasovanje. — Predlog je sprejel soglasno.

Naše šolske razmere v Trstu in v Istri.

Dr. Mikuletič poroča:

V pomladi leta 1919. je hodil po šolskem okraju neki polkovnik z vojaškim in civilnim spremstvom ter raziskal med našim ljudstvom letak, tiskan v slovenskem jeziku, ki je med drugim imel te-le stavke: »Slovenci Italijo velika država svobode, Vam da iste državljanске pravice kakor vsem drugim svojim državljanom, Vam da šole v Vašem jeziku, več kakor Vam jih je dala Avstrija. Vaša vera je spoštovana, saj je katoliška vera, vera cele Italije Italijansko kraljestvo, veliki Italijanski narod, ki je sam uničil gospodstvo Avstrije, vas bo ščitil z vsemi svojimi močmi. Italija se ni vojskovala in ni zmagala samo za svobodo svojega naroda, temveč vseh od Avstrije tlačeni narodov.« Ta letak se je razdal med ljudstvo nabiral na zidove.

Predsednik urada za zasedeno ozemlje dr. Salata je obljubil zastopniku našega naroda, ki je bil slučajno pri njem v Rimu, da se nan odpro vse šole.

Ministrski predsednik Nitti je izjavil 6. avgusta l. 1919. v rimski poslanski zbornici: »Dat sem obema guvernerjema jasne in točne instrukcije, da zaneseta med odrešeno prebivalstvo čut nepristranosti in zaupanja in čut simpatije napram skupinam drugih narodnosti, kjer lahko prihaja do prepričev in kaj vladajostra nasprotstva, tako da se te narodnosti prepričajo, da Italija, dežela svobode in demokracije, noče izvrševati nikakršnega nasilnega raznarodovanja.«

V prestolnem govoru o priliki otvoritve parlamenta l. decembra l. 1919. čitamo naslednji odstavek: »Nove dežele, združene z Italijo, nam nahaajo rešitev novih vprašanj. Naša tradicija svobode mora pokazati pot k rešitvi.«

Niso to vse obljube, kar smo jih čitali v listih: a onih uistnih obljub, katere so prejeli različni zastopniki našega naroda in odposlanstva staršev od različnih oblastev, niti ne omenjam.

Toliko o obljubah; in sedaj preidem k dejstvu in dejanjem.

Pred zasedbo smo imeli v Trstu in okolici naslednje slovenske šole:

občinske ljudske šole v Skednju, pri Sv. Ivanu, v Rojanu, Barkovljah, na Katinari, v Bazovici, Trebeah, Gropadi, na Opčinah, na Proseku in v Sv. Križu;

občinske otroške vrtce v Rojanu, pri Sv. Ivanu in Sv. Vidu;

zasebne otroške vrtce pri Sv. Jakobu, v Skednju, pri Sv. Mar. Magdaleni Sp., v Ročah, na Kolonji, Verdli in v Barkovljah;

zasebno ljudsko in meščansko šolo za dečke in zasebno ljudsko šolo za dečke pri Sv. Jakobu, v ljudskošolskim vzporednicami na Acquedotto;

državno pripravnico za srednje šole; zasebno dvorazredno nižjo trgovsko šolo s pravico javnosti;

državno obrtno in trgovsko nadaljevalno šolo;

državno žensko obrtno šolo;

moško in žensko učiteljsko ter realno gimnazijo.

Vsega skupaj 30 učnih zavodov. Od teh jih je danes odprtih 12, in sicer občinske ljudske šole po okolici ter zasebna ljudska šola pri Sv. Jakobu, o kateri izpregovorim še pozneje. Prosili smo, da se nam otvori učiteljske in

gimnazija, prošnja je bila odbita; prosili smo za otvoritev trgovske šole, do danes nimamo odgovora; prosili smo, naj se nam dovoli, da smemo otvoriti zasebne vrčice, v odgovor imamo, da se stvar študira.

K temu naj dodam nekoliko statistike: Ob začetku letošnjega šolskega leta se je prijavilo za obisk gimnazije oziroma realne gimnazije 182 dijakov; od teh jih je bilo 149 iz Trsta. Pri tem pripominjam, da se jih je za prvi razred, ki je vedno najmočnejši, prijavilo le malo, ker so bili starši v dvomu, da se odpre srednja šola, in so skrbeli na drug način za izboljšanje svojih otrok, ki so že bili izgubili eno šolsko leto. Namesto srednje šole v Trstu smo dobili 3 gimnazijske razrede v Idriji, od katerih pa poslujeta samo dva, 1. in 3. Ni se upoštevala naša želja, ni se upoštevalo to, da ste dve srednji šoli za Idrijo preveč, ni se upoštevalo, da je vzdrževanje otrok v Idriji za starše, posebno za Tržačane predrago, ni se upoštevalo dejstvo, da smo do zasedbe imeli popolne srednje šole z vsemi razredi, ampak dali so se nam samo trije gimnazijski razredi, tako da dijaki iz višjih razredov sploh niso imeli možnosti nadaljevati svojih nauk, in uspeh je bil ta: Sto in sto naših otrok, ki naj bi ostali v domovini in uživali dvojno vzgojo, s strani staršev in učiteljev, je moralo pročit od doma iskati gostoljubnosti po učilnicah v Jugoslaviji, mnogo otrok je moralo opustiti študije, ker starši ne bi zmogli vzdrževanja otroka izven družine, a idrijska gimnazija šteje danes celih 30 obiskovalcev in sicer ima I. razred 27 dijakov, III. razred 3, a drugi je zaprt, ker se je tisti en dijak, ki je do predkratkim zahajal vanj, naveličal samovanja.

Za učiteljske se je prijavilo iz samega Trsta 40 dijakov za vse štiri letnike. Tudi ti morajo opustiti nadeje, da bi bili kedaj učitelji, ker starši nimajo sredstev, da bi jih vzdrževali na novoustanovljenem učiteljskem v Tolminu in ker ima to učiteljske samo I. razred, tako da so dijaki iz starejših letnikov takorekoč obviseli v zraku.

Za Argoško šolo se je prijavilo v začetku tega šolskega leta 86 dijakov; od teh jih je 73 iz Trsta. To je več, ko zadostno števílo za dva tečaja, in vendar prošnja za otvoritev te šole še danes ni rešena, skoro štiri mesece po začetku šolskega leta. To nemarnost oblasti bodo v kratkem drago plačevali italijanski trgovci v Trstu, ki bodo, če bodo hoteli trgovati z Jugoslavijo, potrebovali uradnike, večje jugoslovenskega jezika.

Pri tej šolski mizeriji je umevno, da so se tržaški Slovenci res veselili, ko se jim je 5. decembra 1. 1919. blagohotno dovolilo, da si smejo iz lastnih sredstev vzdrževati ljudsko šolo pri Sv. Jakobu. Naša prošnja se je glasila, naj se nam dovoli otvoritev 8 razredne ljudske in mešanske šole pri Sv. Jakobu z vzporednimi razredi na Acquedotto. Podpirali smo to prošnjo s številom — nad 1700 — prijavljenih otrok, stanujočih izključno v mestu. Po dolgem obnavljanju in po nešteti posredovanjih smo končno v decembru 1. 1919. dobili dovoljenje za otvoritev 8 razredne ljudske šole pri Sv. Jakobu. Na tej šoli je danes 1325 otrok; preko 400 slovenskih otrok se še potepa po tržaških ulicah, ker pri Sv. Jakobu zanje ni prostora. Šola je prenapolnjena; imamo razrede, ki štejejo po 112 otrok. Ni treba, da je človek strokovnjak-pedagog, da uvidi, da učitelj ne more obvladati in uspešno učiti takih ogromnih razredov, ni treba, da je človek zdravnik, da uvidi, da take razmere ne odgovarjajo zahtevam zdravstva. Ni to naša krivda: Šolsko poplopie na Acquedotto je še vedno prazno in na razpolago, vsako jutro gredo otroci iz spodnjega mesta mimo njega ter se ob burji in zini vzpenjajo na senjenjakovski hrib v prenapolnjene razrede. Tisti, ki so poklicani skrbeti za to, da otroci uživajo temeljito šolsko vzgojo, tisti, ki drugače kaznujejo prestopke proti javnemu zdravstvu, naj napravijo konec temu neznanemu stanju, tem bolj, ko jih to stane samo naveden podpis.

Se obupneje so šolske razmere v Istri. Naj omenim najprej hrvaško gimnazijo v Pazinu. Prišli smo tako daleč, da bi se vsakdo smatral za blaznega, ki bi se upal le misliti, da se bo ta zavod zopet odprl. Občinska nižja realna gimnazija v Opatiji je zaprta, privatno učiteljske v Pazinu je zaprta. 165 tisočim Hrvatov v Istri se odrekla pravica do ene gimnazije. Ne moremo si namreč misliti, da je gimnazija, oziroma trije razredi, v Idriji, ustanovljena tudi za nje; zakaj preveč se nam vedno naglašja, da smo Slovenci in Hrvati dve posebni narodnosti, preveč nam se zameri, če uporabljamo za naš narod označbo »Jugoslovenci«, da bi nam potem na drugi strani dali enotno srednjo šolo. Edina srednja šola, ki jo imajo danes Hrvati v Istri, je moško učiteljske v Kastvu.

Hrvatskih oziroma slovenskih ljudskih šol je bilo v Istri pred okupacijo 250 in sicer 28 zasebnih in 222 javnih. Od teh jih je 123, ki so odprte in ki se v njih poučuje hrvaški oziroma slovenski, štiri so utrkavistične; vse ostale, torej 2 manj nego polovica so poitalijančene ali pa zaprte. Med poslednjimi so vse šole »Družbe sv. Cirila i Metodja za Istru«. Kot

kor pri Hrvatih vojščanskega okraja, bi morali imeti lošinjski, pulski in poreški okraj 51 hrvaških šol; imajo jih pa le 11, pod Avstrijo so imeli 58 javnih in 15 zasebnih šol.

V Gorici sami smo imeli 14 šolskih zavodov in sicer: slovensko državno gimnazijo, slovensko moško učiteljske, slov. žensko učiteljske z 8 razredno deklisko in 4 razredno deško vadnico, mestna 4 razredna ljudska šola pri Sv. Roku in enorazredna na Ajševici, CM 3 razrednica v ul. della Barriera, zavodi Slovenskega doma in 3 otroški vrčici. Poleg tega pa je bila še državna realka, na kateri so bili slovenski dijaki v pretežni večini.

Slovenska gimnazija, ki je pred vojno dosegla 5. razred, se je tekmo vojne, kot zaposlovalni tečaj v Trstu, razširila v popolu 8 razredni zavod, učiteljski pa ste med vojno tudi poslali kot zaposlovalni tečaj deloma v Trstu, deloma pa v Ljubljani.

Štirirazredno ljudsko šolo pri Sv. Roku je ustanovila mestna občina, ker jo je morala ustanoviti vsled ukrepa najvišje upravne oblasti. V svoji kljubovalnosti pa jo je namestila v stari nezdruzi vojašnici, katero je vojaška oblast sama opustila iz tega razloga. Poslopje, ki se je smatralo neprimerno, ker nezdruzi, za krepke dvajsetletne mladeniče, naj bi bilo primerno za šolo naši nežni deci! Zato tudi slovenski starši niso hoteli pošiljati svoje dece v to šolo. Samo najbližji, ki bi morali hoditi z enega konca mesta na drugi konec, so se vpisovali v to šolo, ki je štela v vseh 4 razredih največ 30 otrok, toda mestna občina je vzle temu plačevala za to šolo pet učnih moči.

Razvoj naših šolskih zavodov v Gorici kažejo najboljše naslednje številke iz šolskega leta 1914.—1915.:

Na slovenski državni gimnaziji v Gorici je bilo v šolskem letu 1914./1915. od 1. do 5. razreda 478 dijakov.

Na slovenskem moškem učiteljskem je bilo 188 gojencev; na moški pripravici za učiteljske 47 gojencev, skupaj torej 188 gojencev.

Slovensko žensko učiteljske je štelo 149 Slovencev; ako pristajemo k tem še 2 Hrvatice v drugem tečaju in 1 Hrvatice v tretjem tečaju, tedaj je štelo slovensko žensko učiteljske 152 slovenskih slušateljic.

Na osemrazredni ženski vadnici, ki je bila združena z ženskim učiteljskem, je bilo 184 Slovencev; Italijank so bile na tej vadnici 103, Nemk 9.

Na štirirazredni moški vadnici je bilo 177 slovenskih učencev.

Slovensko štirirazredno mestno šolo pri Sv. Roku je obiskovalo približno 30 otrok.

Slovensko mestno šolo na Ajševici je pohačalo približno 56 otrok.

Trirazredna Ciril-Metodova šola v ul. della Barriera je štela 171 otrok.

Na šestrazredni ljudski šoli za deklisce v »Šolskem domu« je bilo 382 učenke; na petrazredni ljudski šoli za dečke v »Šolskem domu« 297 učencev; na deški obrtni šoli v »Šolskem domu« v dveh letnikih 59 učencev; petrazredno mešano ljudsko šolo v »Malem Domu« je obiskovalo 246 otrok; deška pripravica za srednje šole v »Malem Domu« 46 učencev; deklisk pripravico za učiteljske v »Malem Domu« je pohačalo v dveh letnikih 107 gojenk; na deklisk obrtni šoli v »Malem Domu« je bilo v dveh letnikih 72 gojenk.

V treh otroških vrčicah se je zabavalo 134 otrok.

Vsega učnega osebja v šolah društva »Šolski Dom« z otroškimi vrčici je bilo 32 učiteljev in učiteljic.

Posebej bodi tukaj tudi omenjeno, da je obiskovalo gorisko višjo realko 167 Slovencev, 2 Hrvata in 5 Čehov. Italijanov je bilo 86, Nemcev 71, Madžar je bil eden. Da je štela tudi nemška gimnazija nekaj Slovencev, je znana stvar.

Leta 1914./1915. je bilo na vseh slovenskih šolah v Gorici — 2946 učencev in učenk.

Kakšno pa je stanje našega šolstva sedaj, po 1½ leta zasedbe?

Po deželi so se šole, ki niso bile naravnost prizadete po vojni, v bistvu ohranile ter se se več ali manj vzdržale. Toda takih šol je le malo. Večina šol je porušeni ali pa vsaj neuporabnih. Dolžnost oblasti bi bila pač, da nemudoma poskrbe za primerne šolske prostore. Stori se je v tem pogledu sicer nekaj, obnovilo se nekaj šol deloma, toda samo ne vprašajte, kako. Skerilo se je števílo razredov, in znano je, s kakimi učnimi sredstvi se mora vršiti pouk, kakšne šolske knjige so dali našim šolam. Dejstvo je, da v našem goriskem okraju v 25 šolskih občinah ni nikakršnega šolskega pouka. Tako n. pr. v velikih dornberških občinah od tamonje štirirazrednice še danes ni odprt noben razred. Na drugi strani pa so n. pr. v Ločniku od 5 razredov italijanske šole odprli tri razrede in se v kratkem odpre še četrtili, dočim se pa slovenski razred za slovensko manjšino seveda vse doslej še ni odprl. V sosednji Podgori, kjer so bili 4 razredi, je odprl od teh slovenskih razredov samo eden, dočim pa seveda niso pozabili takoj odpreti enega italijanskega razreda. Kakor že rečeno, v 25 šolskih občinah s 37 razredi ni odprt noben razred, druge pa ni odprta niti polovica prejšnjih razredov.

O šolstvu v goriskem mestu samem pa je poročilo zelo kratko: od vseh šol, ki smo jih imeli Slovenci v Gorici pred vojno, ni danes odprta niti ena šola, niti en razred. In dovoljeno nam ni otvoriti nobene šole, četudi bi jo hoteli vzdrževati sami!

Ko je prišla zasedba, so po vsej Gorici, kjer baje ni nobenega Slovence, nalepili vse polno slovenskih lepakov, naslovljenih na nas Slovence, s katerimi so nam obljubljali še več šol, kot smo jih imeli pod Avstrijo. Kakšen je ta »več«, je razvidno iz tega poročila. Nastopiti smo pač morali po vsem tem trnjevo pot vlog in prošnji.

Lani, ko se vkljub onim obljubam na lepakih, ni odprla nobena šola, so starši vložili na pristojne oblasti več vlog, in ravno tako je tudi društvo »Šolski dom« prosilo za zopetno otvoritev svojih zavodov. Odgovor je prišel šele proti koncu meseca majnika v obliki dopisa, s katerim se je sporočalo, da se prošnja jemlje na znanje z obžalovanjem, češ da je za tekoče šolsko leto 1918.—1919. stvar itak že prepozna. Krivda se je potemtakem zvalila na prošilce. Pripomnjeno pa je bilo, da oblasti vzamejo stvar »nella più benevole considerazione« (najdobrehotnejše upoštevanje) prihodnje leto. Da se stvar ne pozabi, so se go-

vorci Slovencev pridružili odposlanstvu, ki je šlo 16. avgusta 1. 1919. k novoimenovanemu generalnemu civilnemu komisariju častivrednemu Ciuffelliju, da mu iznova priporoče našo šolsko stvar. Dobili so tedaj obljubo, da je oblast pripravljena, da stvar preštudira in tudi odloči in sicer, če ne do 1. pa vsaj do 15. septembra. Čakali smo potem rešitve, ali rešitve le ni bilo. Ko je potekel poldrug mesec, so starši ponovno urgirali rešitev prečenj. Vložila se je vloga na gorisko mestno občino, da naj bi vsaj otvorila tiste šole, ki jih je bila doslej dolžna vzdrževati, in zahtevalo se je, da naj jasno pove, ali hoče otvoriti one šole ali ne, da bodo starši vsaj vedeli, pri čem so. Ta spemnica je bila predložena 9. decembra 1. 1919. in se je zahteval odgovor v 8 dneh. Poudarjalo se je v spemnici, da je prijavljenih nad 700 šolobveznih otrok za ljudsko šolo. Oglasila se je potem 11. decembra 1. 1919. posebna deputacija pri generalnem civilnem komisariju v Trstu, kjer se je ravno tedaj izvršila izprememba v osebi generalnega civilnega komisarja, in deputacija je dobila obljubo, da pride odgovor do 15. decembra. Dan preje, 14. decembra, je novi generalni civilni komisar gospod Mosconi posetil Gorico in obljubil zastopnikom Slovencev, da ugodno reši stvar, da goriski Slovenci dobimo šole, ki nam gredo po zakonu in potrebi.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola tudi zasebna. Odgovor generalnega civilnega komisarja, obljubljen za 15. decembra, je seveda izostal. Slovenski starši so nato 24. decembra urgirali odgovor s posebnimi brzojavkami na generalnega civilnega komisarja Mosconija in italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Na to ponovno podrežanje je prišel odgovor na ime poročevalca. V tem odgovoru je bilo zopet zahtevano, da se stvar vzame »nella più benevole considerazione«, da pa se čaka na tozadnji predlog goriske mestne občine in odlok osrednjega urada za nove pokrajine v Rimu. Ta odgovor je prišel v začetku tega meseca, danes pa je že 18. a vprašanje je še vedno itam, kjer je bilo. In stvar je vendar jasna: če bodo oblasti čakale predlogov goriske mestne občine, potem lahko čakajo do sodnega dne, in mi goriski Slovenci dotlej ne pridemo do svoje pravice.

Šol svet, ki za svoj obstoj vobče nima nikakršne pravne podlage, storil sklep, v katerem groze, da se upro sploh vsaki šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici, pa naj bi bila šola

Po pogajanjih v Pragi.

Predsednik je z zadovoljstvom ugotovil, kako so zastopniki našega naroda, ki so se, kakor nekaj, sešli tu z vseh strani našega Primorja, iz Goriške, Istre, in Trsta ter, hvala Bogu, tudi iz Notranjske, vsi enakih misli v presoji sedanjega položaja.

V imenu odbora je predložil nato naslednjo resolucijo:

»Na izrednem občnem zborni Političnega društva »Edinosti«, 18. januarja 1920. v Narodnem domu v Trstu zbrani Jugoslovenci iz zasedenega ozemlja, potrjenega generalnemu civilnemu komisarjatu v Trstu, so sklenili enoglasno naslednjo resolucijo:

1. prosvedujemo z ogorčeno odločnostjo proti postopanju zasedenih oblastev v stvari jugoslovenskega šolstva, zlasti proti temu, da so v mnogih krajih slovenske in hrvatske šole zaprte, v mnogih tudi naravnost samovoljno in protizakonito premenjene v italijanske, da se se vedno vzdržuje nepravilna, nasilna prepoved zopetne odprtosti zasebnih šol in celo zabranjuje zasebni pouk in da se brez ozira na elementarne kulturne potrebe zavlačuje rešitev tudi najnujnejših šolskih zadev;

2. zahtevamo v polni zavesti svojih nezaščitljivih pravic in v neuporabnem odporu proti krivici, ki se nam godi, da se neznanemu, protikulturnemu in protipravnemu stanju stori konec in da se nam povrno naše šole vsaj v oni meri, v kateri smo jih imeli pred zasedbo, in v to svrhu zahtevamo posebno, da se vzpostavi zakonita šolska uprava, da se spet skličejo in po potrebi dopolnijo šolski sveti in da se ukrene potrebno, da se jugoslovenci učitelji lahko povrno na svoja mesta iz internacije ali iz ubežništva,

brez prikrivanja svojih pravic; za Goriško posebno, da se kolikor prej popravi, oziroma vzpostavi poškodovana šolska poslopja;

3. naročamo odboru Političnega društva »Edinosti«, da naj z vso vlogo in odločnostjo zastopa te pritožbe in zahteve

pozivamo jugoslovensko prebivalstvo, naj ne klone duhom, temveč pozumno vztraja v boju za naše pravice do zmagice, ki je pravični stvari prej ali šet gotova.

Resolucija je bila sprejeta ob splošnem odobravanju soglasno.

Poziv Notranjcem. — Zaključek.

II koncu je predsednik pozival vse udeležnike, da naj vsespodno pridobivajo družstvu nove člane in tako razširjajo organizacijo. Naše politično društvo je ustanovljeno za vse dežele, za katere se nahajajo osrednje oblasti v Trstu, prej torej za vse področje tržaškega namestništva, sedaj pa za področje tržaškega generalnega civilnega komisarjata. Zato predsednik posebno prisrčno pozdravlja ponovno govornika iz Notranjske. Kakršna naj je bo odločitev glede teh naših zemlja, vendar ne moremo čakati in odlašati. Tisti, ki smo pod eno pezo, moramo v skupni organizaciji iskati pomoč!

Zato tudi odtod pozivamo brate iz Notranjske, da se nam pridružijo.

Sedanja naša organizacija je le začasna, tudi društveni odbor je le začasen, kajti šele potem, ko bo naša organizacija izvedena vsepovsod, od Triglava do Kvarnera, tedaj se izvoli novi, definitivni odbor.

Predsednik se zahvaljuje vsem, zlasti pa onim, ki so iz daljnjih krajev prišli na občni zbor, in poziva zlasti tržaške okoličane, naj si vzamejo za zgled v vztrajnosti in poštivalnosti goriškega in istrskega kmetca, zlasti tega, ki se je prej moral boriti na dve strani, proti avstrijskemu pritisku in neodrešenim Italijanom, in je sedaj pokazal vso svojo vzorno narodno zavednost. Tako naj se zave tudi naš okoličan, ki biva okoli središča te zemlje, da je on tisti, ki naj tvori tu dvojno stražo, prvo oporo političnega društva in vse dežele.

Po teh besedah je zaključil občni zbor.

PODLISTEK

Za staro pravdo.

(82)

Av gust Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

Velika noč je, spomin krvave žrtve; tužno je brlel mrtvaški zvon, a v stubski cerkvi so ležala mrtva trupla kmetov; poleg njih je klečal svečenik ter molil za nedolžne duše; po hribih pa je orlo jadtovanje vdov, jok zapuščenih otrok.

Tretjega avelikonočnega dne so klečali pred oltarjem bedovskim trije kmetje: eden iz Stubice, drugi iz Suseda, tretji iz Brdovca.

»Sini!« je rekel župnik Babič, blagoslovil ljudi, Bog vas blagoslovi, Bog vas spremlja! Vaše rane sem zapisal na pismo. Ponosite je pred svetli obraz kraljeve milosti, odkrite mo srce svoje. Kralj naj pomore, to vam je edina inada. A ti, Bog pravičnosti, razsvetli srce vladarjevo.

XIX.

Lepo je poletje, krajina mirna, mirna kot v grobu. Kri mučenikov pred tobolsko cerkvijo se je razplnila, kmetjski odpodanci so se povzeli s kraljevega dvora, kjer so jim rekli, da krona ni rešena kar bo potrebno. Kmetje so se

Državni kancelar Nemške Avstrije dr. Renner se je povrnil iz Prage na Dunaj. O uspehu tega potovanja gredo sodbje nemških listov zelo navzkriž. Eni trdijo, da se je povrnil praznih rok, da je naletel v Pragi na gluha ušesa in zaprte žepce, oziroma shrambe živil in posebno premoaga. Drugi sodijo, da sicer ni dosegel tega, kar se je pričakovalo, vendar pa znanen uspeh. Dr. Renner sam je v svojem poročilu — v gospodarskem in proračunskem odseku — narodne skupštine — naglašal, da je šlo na teh pogajanjih v prvi vrsti za vprašanja uredbe valute, državnih financ, vse produkcije obseh držav. Glede vseh teh vprašanj da obstoje neke skupnosti med obema državama. Zlasti vprašanja premoaga, da kaže popolno mednarodnost gospodarskega življenja. Posebno je poudarjal dr. Renner, da ni bila na češki strani zla volja, hko mu niso mogli ugoditi v tem ali onem, marveč je vzrok v dejstvu, da tudi v Českoslovaški trpe na pomankanju. Dosežen pa je uspeh, da ste se obe vladi obvezali, da boste gospodarski skupno delovali. Gre za organizacijo medsebojnega gospodarskega življenja.

Nekaterim nemškim listom se je te dni zelo mudilo z naglašanjem, da Rennerjeva pot v Prago nikakor ni pomenjala poti v Canosso. Mi pa vztrajamo pri tem, da je. Seveda ne v zmislu, da bi bil tam formalno prošil odpustitve za vse zlo, ki so je Nemci povzročali Čehom. V resnici pa potovanje Rennerjevo v Prago, posebno pa njegov priznanostni namen, ni nič drugega, nego stroga obsodba vse dosedanje politike Nemcev napram Čehom; pomenja priznanje, da avstrijski Nemci brez gospodarskih zvez s Čehi ne morejo živeti. Najstrožje obsodbo pa je dobilo vse do nemško postopanje proti Čehom v načinu, kakor so oficijelni krogi v Pragi sprejeli Rennerja in se razgovarjali z njim: brez vsakega narodnega predstojnika, stvarno in dobrohotno, in pustivši na strani vse spomine na to, kar je bilo. V tem zmislu je potovanje Rennerjevo v Prago res pomenjala pot v Canosso. Da pa je češko časopisje precej rezervirano in da priporoča previdnost, temu pa se res ni čuditi po vsej minulosti razmerja med Čehi in avstrijskimi Nemci.

Domače vesti.

Ne, mi ne sovražimo! Italijanski listi tožijo, da so izvirki vode, ki jo potrebuje Trst, na sovražnih tleh; tožijo, da je Trst imel, in zgražajo se na tem, da ho imel tudi odsej le nekaj kilometrov oddaljeno pred seboj ljudi, ki sovražijo ta Trst; označujejo dr. Rybáka in dr. Gregorina kot sovražnika Italijanov, ker da sta »avstrijskankane«, vsled česar da je to sovražstvo v njuni duševnosti! Ker vidijo povsod okoli sebe — naše ljudi, vidijo sovražstvo. Strah ima velike oči; boječi in plašljivi ljudje vidijo povsod strahovale. S strahom pa je takole: ali je v naravi, prirojen, v krvi, rekli bi: organska last; ali pa ima svoj izvor v — slabi vesti. Kdor je tako nakrnil, ki se malce v navzkrižju s paragrafi, se vzemirja in plaši, čim mu prilaga naproti luk — policaj! In našim ljudem — prijateljem po uredniških faskih listov mora govoriti vest, da so marksisti nakrnil našemu rodu! Ker so oni vedno sovražili nas, nemijo sedaj, da tudi mi sovražimo njihov rod. A to ni res! Le njihova lastna slaba vest jim predstavlja sovražstvo, kjer ga ni! Sovražstvo pa se človek boji. Posebno se, če mu pravi zavest, da je to sovražstvo sam izzval! Ali, kakor rečeno: vkljub vsemu in vsemu mi ne sovražimo Italijanov. Ne sovražimo, ker ne moremo, ker nam ni dano, ker naša narava ni ustvarjena za sovražstvo. Ogorčamo se pač radi krivice, ki so se nam dogodile; borimo se odločno in, če treba, tudi neizprosno, proti krivici sami; ne priznavamo tistim, ki so nam delali krivice — al vsega naroda ne sovražimo.

Ne, dragi sodežani! Naše ljudstvo ne sovraži ne vas, ne tega mesta! Vaša lastna slaba vest vas vara! Udeležite se sebi zlozvočni glas s tem, da si očistite slabo vest z druganim vedenjem nasproti našemu ljudstvu! Čujte le in pomislite: mari ni nespretno, mari ni naravnost blazno, če gledajo drug na drugega kot sovražnika ljudje ki so z vsem svojim življenjem, z vsemi svojimi interesi navezani drug na drugega? Posebno pa se, če je ta navezanost neizpremenljiva in neodpravljliva!! Mari mislite, da se je to naše ljudstvo narinilo v stike z vami le iz zlohotnosti — iz sovražstva? Ne — narava je, ki je namestila te ljudi v stike in sosedstvo z vami! In kar je postavila narava, ne morejo odpraviti ne vaši kriki, ne vaši izbruh!

poskrili, molče, komaj da dihaajo. Tah! je gospodar, Tah! je silen. Čudni so ti dnevi na gradu Susedu. Gospo Jeleno kakor da so izplažali. Na svoji postelji, pod sliko Orlandovala Dore, se zvija bolna. Lici ji žarite v smrti vročici, zavija oči, stiska zobe, da bi ji duša ne ubežala, da se ne maščuje nad nezvestim možem. Smrt jo je prikovala na posteljo, ledeni smrtni znoj ji sili na blede čelo, Tah! pa se greje na bujnih prsih mlade nečistice. Oh, živet, živet! je vzdihala Jelena. Zastonj! Smrt jo vleče v grob, ljubosumnost jo zaustavlja pred grobom. Zvijta se obupno, moli, kolne, vzdise: Živet! Živet! Kaj mara Tah! za to! Drasković se mu smehlja prijazno, Bator ga ščiti, cesar je daleč, nebo visoko. Smeje se Tah! in pije; smeje se, ko ga, znorelega starca, poljubila lepa grešnica na razoran obraz; smeje se, ko se kmet trese na večalhi. Sinja mesečina prihaja skozi odprto okno. Ej — mesec! Vidis li belo, polno reko kastelaničino? Podobno kači se ovija okoli starčevega vratu. Ej! Kako ga objema, kako ga poljublja, kako padajo črni razpuščeni lasje na sneg starčeve glave, kako se nabirajo ustnice, kako umira oko od strasti, kako diha žge in pa! Starec, počivač na kastelaničinih prsih, pa se je spustil v grohot ter pokazal s prstom skozi okno na breg.

»Vidis li, dušica,« je vzkliznil, »tam le se nekaj ziblje v mesečini na drevesu. To je kmetjski pes. Rekel je, da si ti nečistnica. Se-

jeze, ne nobena delegacija na kakšni mirovni konferenci! Govorimo vam tako ravno zato, ker ne sovražimo vašega rodu, marveč hočemo živeti z njim v dobrem razmerju, oziroma dobrem sosedstvu! Zavestite se, že enkrat te resnice! Posledno temu pa tudi dejstva, da sta prvi predlogi za dobro razmerje pravičnosti drugega proti drugemu in medsebojno spoštovanje! Zato ne išcite z vso silo sovražnikov, kjer jih ni in jih ne bo, če ne boste vi sami hoteli — sovražiti! Drugače bo, seveda, zlo in menda za vas — večje zlo! Spametujte se! Dobri bošimo med seboj, pa bo vse dobro. Tako utihne vsa slaba vest in žujo — strah pred sovražniki!

»Italijan je 50 milijonov«, tako poroča »Osservatore Triestino«, in ker je »Osservatore« uradni list, ki mora vedno in vselej pisati edino le resnico in nič drugega ko resnico, potem mora to že biti res. Vest v »Osservatore« pa se glasi: »Po najnovejših podatkih osrednjega statističnega urada se more italijansko prebivalstvo na vsem svetu šteti na 50 milijonov, ki se razdeljujejo takole: v starih mejah kraljevstva 38 milijonov, v odrešenih zemljah, priključenih Italiji in zasedenih po naši vojski 4 milijoni (po avstrijski uradni statistiki iz leta 1910. je bilo vseh Italijanov v Avstriji nekaj nad 700.000; prip. ured.), v inozemstvu v Ameriki, Evropi, Aziji in Afriki 8 milijonov.« — »Osservatore« si je nadel res silno povečajoča očala, da je 700.000 videl kar 4 milijone.

Maksimalne cene sveže klane živine. Tržaški magistrat naznana, da je od dne 21. januarja dalje določena na podlagi čl. 4. gubernatorske naredbe od 20. majnika 1919. naslednja maksimalna prodajna cena za klano svežo govedino: sprednji del z dodatkom 6'40 lir kg; zadnji del z dodatkom 7'80 lir kg; pljučna pečenka. Cene zamrznjenega mesa ostanejo neizpremenjene.

Slov. akad. fer. društvo »Balkan« vabi vse jugoslovenske akademike zasedenega ozemlja, bivše člane in prijatelje društva na važen sestanek, ki se bo vršil v petek, 23. t. m., ob 20 v gornji dvorani restavracije »Balkana«.

Štefan Ozbič
Antonija Daneu
poročena

Repentabor-Općine, 19. januarja 1920.

Poslano*)
IZJAVA.

Podpisani ANDREJ DANEU z Općin št. 434, obznanjem, da sem žalil odbor posojilnega in konsumnega društva na Općinah ter se mu tem potom javno zahvaljujem da mi je blagohotno oprostil.

OPĆINE, 19. januarja 1920.

ANDREJ DANEU.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleva zakon.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda Najmanjša pristojbina 1 l. — Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina 1 l. —

ISČE se II. ali III. brač. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 126

ISČE se deklica za domača dela. Ulica Torre bianca 21, III. vrata 10. 127

17LETNI mladenič išče službo. Učil bi se trgovskega ali krojaškega obrta. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 128

SOBICA se odda v najem poštenemu delavcu. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 129

ISČE se slovenska služkinja, družinsko ravnanje, dobra plača, zadostna hrana. Pino, ul. S. Nicolo št. 36, II. nadstr. 130

ISČE se učitelj ali učiteljica za slovenski jezik. Ponudbo na ins. odd. Edinosti pod »Amica«. 131

DEKLICA išče postene družine želi vstopiti kot učenka pri šivilji za ženska dela. Plačala bi mesečno odškodnino. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 133

VISOŠKOŠLEC z odliko, več slovenskega, nemškega, italijanskega ter deloma francoskega jezika želi poučevati. Ponudbo na ins. odd. Edinosti pod št. 114. 134

daj visi. Ha, ha, ha! Glej! Obledajo ga gavrani. Na zdravje vaše, črni tovaršili! je zaklical Tah!, poskočil in izpil vrč vina. Pa objema, poljublja, — poljublja, grešnica pa vzklaka in gavrani krokočejo — — Sinja mesečina drhti na obrazu gospe Jelene, na Dorini sliki. Gospa se je privzdignila ter je, zivivši, obrnila blede obraz proti mesecu. »Čuj! Jelena! Čuj! Gavrani krokočejo! Smrt gre, smrt! A Tah! Kje je on? Poljublja — Strahova! — Tah! poljublja — Jelena umira!«

V grad je prišel na konju tujec iz Zagreba. »Kje je gospodar?« je vprašal slugo.

»Ne vem,« je odgovoril Peter Bošnjak, ki je bil prišel pred vrata.

»Ha, menda igra kastelana Lodič,« se je nasmehnil potihoma Drmačič, ki je doslej kockal s Petrom.

»Odvodite me z mesta k njemu! V imenu kralja!« je rekel tujec.

Peter je prižgal luč. Spremit je tujca do kastelanovega stanovanja in potkal na vrata. Prihlet je preden Tah!.

»Kateri dramez me moti v tako pozni nočni uri?« je zaklical Tah!, omerivši tujca jezno.

»Homo regius!« je odvrnil tujec. »Ste li vi velemožni Franjo Tah!, vrhovni konjušnik kraljev?«

»Sem,« je rekel Tah! začuden.

»Pa vam je tu pismo od velikega pečatom od kraljevega odvetnika Blaža Hazajija.«

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barrera). 3341

POZOR! Plačam za srebrn denar najvišje cene, tudi več kot drugi trgovci. Albert Povh, ulica Manzoni št. 17, vr. 2, prilije. 4467

DESET velikih srebrnih gumbov za zapestnice se proda po ugodni ceni. Pojasnila v ins. odd. Edinosti. P 214

DISKRETNABABICA se priporoča, največja tajnost, cene zmerne Settefontane št. 8, I. levo. 123

POSESTVO v Jugoslaviji z velikimi kletmi in posodo, ki je bilo že vinarsko oskrbnitvo, se zamenja za posest v Trstu ali drugod, v Italiji. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 123

CEVLJAR sprejema vsakovrstno dele na dom. Ul. Torre bianca št. 14, V. nadstr., vr. 7. 124

KROJAC Jernej Caharija stanuje v ul. Galati 20, vrata 30, ter se priporoča slav. občinstvu iz mesta in okolice. B 117

ISČE se kmetjska služkinja za majhno družino. Predstaviti se v gostilni ul. Capitelli. 121

PRODA se kočija, še prav v dobrem stanu. Kdor jo želi kupiti, naj se oglasi pri Alojziju Nussdorfer v Vipavi. 3355

HISA, dvorišče in hlev za 12 konj, vse ograjeno, skupaj 200 sežnjev je na prodaj pri Sv. Ivanu. Pojasnila ul. S. Cilio 541, prilije, desno. 120

NAGELJNE, več tisoč, požlahtnjene trte, visoke, figova drevesa proda Nardin, Barkovlje. 117

NA PRODAJ imam več orčevih in mandeljnih sadnih drevesec po 1½ ali 2½ m visokih v Piliškoviči št. 21, pri Komnu. 116

SAMO F. PERTOT, urar, ul. S. Francesco 15, II. kupuje srebro in zlato po najvišjih cenah. 41

PRODA se nova obleka in ženska suknja ul. Leo št. 4, II. desno. Fonda. 118

FOTOGRAF A. JERKIC, Trst, ul. Roma 21, Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 711

Plesne vaje

se vrše danes, torek, v spodnji dvorani Narodnega doma. Začetek ob 20. Poučuje se »Fox troit«. V soboto se priredi plesni venček. VODITELJ.

Posejilnica in konsumno društvo »Općine« na Općinah vabi na

19. redni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, 1. februarja 1920, ob 16 v društvenih prostorih

z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Odboritev letnih računov za leto 1919.
4. Nadomestne volitve.
5. Slučajnosti.

V slučaju nezadostne udeležbe se bo vršil glasom zadržanih pravil drug občni zbor z istim dnevnim redom in v istih prostorih pol ure pozneje ob vsaki udeležbi.

NAČELNIŠTVO.

Posejilnica in hranilnica f. z. z. neo. zav. na Općinah vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 25. t. m., ob 13 v prostorih Konsumnega društva na Općinah

z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo načelnika in nadzornišva.
3. Odboritev letnih računov za leto 1919.
4. Nadomestne volitve.
5. Slučajnosti.

V slučaju nezadostne udeležbe se bo vršil glasom društvenih pravil pol ure pozneje drug občni zbor ob vsaki udeležbi v istih prostorih in z istim dnevnim redom.

ODBOR.

ZOBOZDRAVNIK

D. MRACEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.

Krežolestano izliranje zob, plimebranje in umetni zobje

G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso št. 13

Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah.

Dunaj BORRI & SCROBOGNA Genova

Trst, ulica Acquedotto 95, ulica Pindemonte 4, Telefon 31-84

Popolne obrine uredbe. — Stroji za obdelavo lesa.

Splošno zastopstvo odlikovane tovarne za obdelavo lesa

MORITZ ZUCKERMANN's W. we

Stroji za obdelavanje kovin, usnja, papirja. — Železnina, medenina,

orodje in žage prvovrstne tovarne in produkcije.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

prej dr. BODO

Zobozdravnik dr. E. CLONFERO

— in —

dentist STANKO PERHAVEC

Trst, trg Goldoni Stev. 11, II. nadstr.

sprejemata od 9-12 in od 15-19

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja,

zlati mostovi brez neba, reguliranje

zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki

Bratje Gentili in Križmančič

ul. Mazzini 40 (vokal ul. S. Lazzaro)

Za prihodnjo sezono:

bogata izbor volne-

nega blaga, barhenta

moškega blaga, vol-

nenih odev, zaves in

lastno izdelovanje vatiranih odev.

Zaloga vina

Ernest Hočevar in Marcovich

Trst, ul. XXX. oktobra 14, Trst

(prej Caserma).

Priporočamo cenj. občinstvu

svojo zalogo istrskih in italijan-

skih vin. V zalogi imamo tudi

chianti v originalnih steklenicah,

asti, šampanjec, marsalo ver-

mouth, žganje itd. itd.

Zaloga pohištva

ANDREJ JUG, ul. Sv. Lucija št. 5

priporoča vsem novoporočencem

svoje izdelke po najugodnejših cenah

Pogrebno društvo »Arimatej« v Barkovljah

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 1. februarja, ob 13.

